

Ceremoniální konflikt při svěcení pražského arcibiskupa Lamberka (1607)

Příklad symbolické komunikace
císaře se zahraničními diplomaty v kontextu

Tomáš Černušák

Podobně jako tomu bylo a je i v jiných společnostech, rovněž raně novověká společnost představovala prostředí plné různých konfliktů. Odehrávaly se v rovině jednotlivých sociálních či náboženských vrstev, ale ke konfliktům docházelo i v rámci těchto skupin na interpersonální úrovni. Budeme-li na evropskou raně novověkou společnost aplikovat teorie komunikace, i v jejích jednotlivých vrstvách byli lidé na sobě navzájem do značné míry závislí. Čin jednoho z nich měl dopad také na ostatní. Stejně tak bylo problematické, aby všichni dosahovali svých cílů. Velmi často proto museli při jejich prosazování vnímat ty druhé jako překážky k jejich dosažení.¹ Jako bohatý komunikační proces, který odrážel vnitřní myšlenkový svět lidí, představuje proto konflikt zajímavé téma pro výzkum dějin.² Tato skutečnost se týká i tak specifické části raně novověké společnosti, jakou byl císařský dvůr. V jeho prostředí bylo mezi sebou navzájem konfrontováno velké množství činitelů – členové habsburského domu, šlechtici působící u dvora v různých dvorských či zemských úřadech, vyslanci jiných velmocí či agenti dalších osob. Pro-

¹ Joseph A. DE VITO, *Základy mezilidské komunikace*, Praha: Grada, 2001, s. 169; Nicky HAYESOVÁ, *Základy sociální psychologie*, Praha: Portál, 1998, zejména s. 125.

² Pro české země především viz Václav BŮŽEK a kol., *Společnost českých zemí v raném novověku: Struktury, identity, konflikty*, Praha: NLN 2010, s. 457–675; Pavla SLAVÍČKOVÁ, *Konfliktní soužití: městská společnost ve světle soudních sporů*, Olomouc: Univerzita Palackého, 2012; Tomáš BOROVSKÝ – Dalibor JANIŠ – Michaela MALANÍKOVÁ a kol., *Spory o čest ve středověku a raném novověku*, Brno: Matice moravská, 2010. Z četné německé literatury viz např. Marian FÜSSEL, *Gelehrtenkultur als symbolische Praxis: Rang, Ritual und Konflikt an den Universitäten der Frühen Neuzeit*, Darmstadt: WBG, 2006; Otto ULBRICHT, *Mikrogeschichte: Menschen und Konflikte in der Frühen Neuzeit*, Frankfurt a. M.: Campus Verlag, 2009; Siegrid WESTPHAL – Inken SCHMIDT-VOGES – Anette BAUMANN, *Venus und Vulcanus: Ehen und ihren Konflikte in der Frühen Neuzeit*, München: Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2011; Christoph DARTMANN – Marian FÜSSEL – Stephanie RÜTTER (vyd.), *Raum und Konflikt: Zur symbolischen Konstituierung gesellschaftlicher Ordnung im Mittelalter und Früher Neuzeit*, Münster: Rhema, 2004.

sazování různých mocenských zájmů, osobních ambicí nebo obhajoba vlastní, případně rodové prestiže a cti vedly ke konfliktům mezi jednotlivci a mezi dvorskými frakcemi, jejichž členové byli navzájem provázáni vazbami různého typu.³ Spory se v krajním případě odehrávaly i za použití násilí.⁴

Důležitou součástí fungování dvorské společnosti byl ceremoniál, který se často stával důvodem a prostorem vzniku konfliktních situací.⁵ Uskutečňování ceremoniální formy sociální interakce úzce souviselo s tradičním *ius praecedentiae*, právem přednosti, které se opíralo o určitý fiktivní systém hierarchického pořadí nositelů různých hodností a titulů, začínající od papeže a císaře a pokračující králi, kurfiřty, kardinály a vedoucí k představitelům dalších sociálních stupňů. V praxi se ovšem tento ideální systém často dostával do konfrontace s komplikovanou realitou sítě vzájemných personálních a mocenských vztahů, která jednotlivé osoby vůči sobě stavěla do různých, a navíc časově podmíněných postavení domnělé či reálné rovnosti, nadřazenosti nebo podřízenosti. Zcela platný tak mohl být v relativně omezeném okruhu nositelů moci, ale jako celek v konečném důsledku vedl k četným sporům o právo ceremoniální přednosti.⁶ Další důvody ceremoniálních konfliktů vznikaly v přímé souvislosti s fungováním císařského dvora. Ten tvořil hierarchizovaný celek, který se při svém chodu řídil dvorským ceremonialem, vymezujícím poměrně přesně místo každého dvořana. Platnost tohoto systému nebyla ovšem absolutní a existovaly v něm nepatrné mezery.

³ BŮŽEK, *Společnost českých zemí*, s. 480–486; Rostislav SMÍŠEK, *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.*, České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2009, s. 333–388.

⁴ Mark HENGERER, *Kaiserhof und Adel in der Mitte des 17. Jahrhunderts: Eine Kommunikationsgeschichte der Macht in der Vormoderne*, Konstanz: UVK Verlagsgesellschaft, 2004, s. 208–215; SMÍŠEK, *Císařský dvůr*, s. 513.

⁵ Problematice ceremoniálu v raném novověku je v současnosti věnována velká pozornost, z četných monografií viz Ralph KAUZ – Giorgio ROTA – Jan Paul NIEDERKORN (vyd.), *Diplomatisches Zeremoniell in Europa und im mittleren Osten in der Frühen Neuzeit*, Wien: VÖAW, 2009; Hedda RAGOTSKY – Wenzel HORST (vyd.), *Höfische Repräsentation: Das Zeremoniell und die Zeichen*, Tübingen: Niemeyer, 1990; Milos VEC, *Zeremonialwissenschaft im Fürstenstaat: Studien zur juristischen und politischen Theorie absolutistischer Herrschaftsrepräsentation*, Frankfurt a. M.: Klostermann, 1998.

⁶ Barbara STOLLBERG-RILINGER, „Wissenschaft der feinen Unterschiede. Das Präzedenzrecht und die europäischen Monarchien vom 16. bis zum 18. Jahrhundert,“ *Majestas* 10 (2002): 125–150 (zde 131–134); táž, „Honores regii. Die Königswürde im zeremoniellen Zeichensystem der Frühen Neuzeit,“ in *Dreihundert Jahre Preußischen Königskrönung*, Johannes Kunisch (vyd.), Berlin: Duncker & Humblot, 2002, s. 1–26 (zde s. 18–19).

Právě ty stály u kořenů konfliktů o ceremoniální přednost mezi jednotlivými dvořany, kteří se takto často snažili zvýšit svůj sociální statut na úkor jiných osob. Jiné komplikace pak vznikaly, když do tohoto prostoru zasahoval mezinárodní rozměr komunikace. Z období vlády císaře Leopolda I. (1657–1705) máme například doklady o tom, že to byli právě diplomaté cizích mocností, především španělští vyslanci, kteří nebrali příliš vážně na něm uplatňované ceremoniální zásady přednosti a podřízenosti a stávali se tak aktivními účastníky různých konfliktních situací. Ty vyplývaly z jejich snahy o obhajobu vlastních práv, která jim jako přímým a legitimním zástupcům svých vládců náležela.⁷ Prameny neukazují přímo, jakým způsobem konflikty o ceremoniální přednost se zahraničními diplomaty končily, některé zmínky však naznačují, že zmíněný panovník ve sporech vyvolaných diplomaty jim do značné míry ustupoval.⁸

Spory císaře s diplomaty zahraničních mocností na ceremoniální úrovni se však objevovaly i mnohem dříve. Zatím málo prozkoumané období představuje v tomto směru vláda císaře Rudolfa II. (1576–1612), kdy císařský dvůr sídlil ještě v Praze.⁹ O zajímavém konfliktu nám podává svědectví zpráva papežského nuncia u císařského dvora Antonia Caetaniho, činného zde v letech 1607–1611, která pochází z prvního roku jeho pražského působení.¹⁰ Podle Caetaniho dopisu z 8. října byl jeho příčinou zvyk (nebo snad spíše „*abuso*“ – nešvar – jak píše doslova), že na svatební oslavy a jiné podobné slavnostní akce byli kvůli dodání většího lesku zváni hosté hierarchicky vysokého postavení, vládcové či

⁷ BŮŽEK, *Společnost v českých zemích*, s. 470–480; SMÍŠEK, *Císařský dvůr*, s. 462–481. K precedenčním sporům v české šlechtické společnosti rovněž viz Petr MAŤA, *Svět české aristokracie (1500–1700)*, Praha: NLN 2004, s. 47–51, 62–65, 79–80.

⁸ BŮŽEK, *Společnost v českých zemích*, s. 473; SMÍŠEK, *Císařský dvůr*, s. 468–471.

⁹ K osobnosti císaře Rudolfa II. viz Josef JANÁČEK, *Rudolf II. a jeho doba*, Praha: Svoboda, 1987; Robert J. W. EVANS, *Rudolf II. a jeho svět: Myšlení a kultura ve střední Evropě 1576–1612*, Praha: Mladá fronta, 1997; Karl VOELKA, *Die politische Propaganda Kaiser Rudolfs II.*, Wien: VÖAW, 1981.

¹⁰ O jeho působení viz Tomáš ČERNUŠÁK, „Nuncius Caetani a jeho obrana katolických zájmů v době před vydáním Majestátu Rudolfa II. (1608–1609),“ *Časopis Matice moravské* 128 (2009): 35–46; též, „Die Papstpolitik und die Entwicklung des Bruderzwistes in der Korrespondenz des Nuntius Antonio Caetani,“ in *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608–1611)*, Václav Bůžek (vyd.), České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2010, s. 211–224; též, „Papežská politika v českých zemích za nunciatury Antonia Caetaniho (1607–1609),“ *Folia Historica Bohemica* 25 (2010): 7–22; též, „Pražská nunciatura a počátky Katolické ligy,“ *Český časopis historický* 108 (2010): 114–126.

knížata („*principi*“) nebo i samotný císař. Ti ovšem, pokud jsou zaneprázdněni, vysílají místo sebe jiné osoby jako své delegované zástupce, a tito proto mají na slavnosti stejné postavení vůči ostatním a požívají stejné úcty jako jejich vysílatelé. V případě přítomnosti nuncia (nebo jiného diplomata suverénního vladaře) na dané slavnosti však mohlo toto delegování vést k problémům, protože nuncius, příp. jiný vyslanec suverénního panovníka, byl náhle postaven na nižší společenskou úroveň, která neodpovídala jeho pozici. K takovéto události došlo při příležitosti svčení nového pražského arcibiskupa Karla z Lamberka a následném banketu. Problém byl v tom, že císař se slavnosti nehodlal účastnit a dal krátce před jejím konáním vědět, že na své místo deleguje všechny členy tajné rady a požadoval, aby tedy celá tajná rada požívala stejné úcty jako jeho osoba. Jakmile se o tom dozvěděli španělský vyslanec San Clemente¹¹ a benátský vyslanec Cavalli,¹² rozhodli se kvůli obavám z újmy svého postavení vůči tolika osobám, že zašlou své omluvy z účasti na slavnosti. Nuncius sám si na aktu svčení arcibiskupa coby jeden z jeho světitelů byl svým postavení jistý, avšak z banketu se nakonec po jistém váhání pro jistotu také omluvil, jako důvod „uváděje svoji tělesnou kondici a že jsem se v noci necítil dobře a že potřebuji odpočinek.“¹³ Kardinál Borghese, který stál v čele státního sekretariátu Apoštolského stolce, v reakci na tuto Caetaniho zprávu mu tlumočil pochvalu přímo od papeže Pavla V. za zvolený postup a rozvahu, protože by „existovala obava z určitého nepořádku, pokud byste se nacházel přítomný na hostině, a bylo by se dosáhlo mála, kdybyste se držel na náležitém místě se svízeli.“¹⁴

¹¹ Španělským vyslancem u císařského dvora byl v letech 1581–1608 Guillén de San Clemente y Centellas. K jeho životu z české literatury viz Josef BOROVÍČKA, „Archiv v Simancasu,“ *Zprávy Zemského archivu Království Českého* 3 (1910): 115–180 (zejména s. 134–137); Josef FORBELSKÝ, *Španělé, Říše a Čechy v 16. a 17. století*, Praha: Vyšehrad, 2006, s. 45–46; Bohdan CHUDOBA, *Španělé na Bílé hoře*, Praha: Vyšehrad, 1945, s. 191–192. Nejnověji k působení San Clemente v Praze viz Pavel MAREK, *La embajada española en la corte imperial 1558–1641: Figuras de los embajadores y estrategias clientelares*, Praha: Karolinum, 2013, s. 82–97, 143–185.

¹² Benátským vyslancem u císařského dvora byl v letech 1606–1608 Marinus Cavalli. Shrnutí jeho biografie viz *Dizionario biografico degli Italiani*, sv. 22, s. 754–758.

¹³ „(...) adducendo la mia poca complessione et il non essermi sentito molto bene la notte et che però havevo bisogno di riposo“ – Milena LINHARTOVÁ (ed.), *Epistulae et acta Antonii Caetani*, Pars I [dále jako EAAC I], Praha: Ministerstvo školství, 1932, č. 177, s. 218–219.

¹⁴ „Si poteva temer probabilmente di qualche disordine, se Lei fosse trovata presente al convinto, et si sarebbe guadagnato poco, se si fosse tenuto il loco debito con disgusto.“ – EAAC I, č. 205b, s. 252.

Tento konflikt o ceremoniální přednost z roku 1607 vykazuje jeden důležitý odlišný znak oproti sporům z doby Leopolda I. – spočívá v tom, že to nejsou diplomaté zahraničních mocností, ale přímo samotný panovník, který v něm vystupuje jako strana spor vyvolávající. O tom, co pravděpodobně mezi cizími diplomaty způsobí jeho rozhodnutí delegovat jako své zástupce na slavnosti svěcení pražského arcibiskupa všechny členy tajné rady, musel nepochybně předem vědět. Otázkou spíše zůstává, co jej k takovému kroku vedlo. Mohlo za to jeho podivínství či dědičná nemoc, kterou trpěl?¹⁵ Míra vlivu těchto jeho osobních vlastností a zdravotního stavu, které mu rozhodně nelze upírat, na politický styl jeho poměrně dlouhé vlády v letech 1576–1612 byla mezi historiky již od 19. století předmětem odborných diskusí. Za všechny bych chtěl uvést debatu mezi českými historiky Karlem Stloukalem a Josefem Matouškem, která proběhla ve třicátých letech 20. století.¹⁶ Stloukal, který ke svým závěrům dospěl především ze studia zpráv nuncia u císařského dvora Filippa Spinelliho z roku 1600, sice císaři neupíral vzdělání a nadání, popíral však jakýkoliv jeho politický program a jasné cíle a spatřoval v něm v podstatě šilence na trůně.¹⁷ Matoušek naproti tomu se Stloukalovými jednostrannými závěry nesouhlasil a ukázal, že informace čerpané ze Spinelliho nunciaturních zpráv o vlivu císařova zdraví na jeho vládní schopnosti a aktivity je nutné podrobit detailní pramenné kritice a revizi.¹⁸ Analýza pozdějších nunciaturních zpráv z pera Antonia Caetaniho z let 1608–1609 a doplnění jejich informací z dalších soudobých pramenů dává za pravdu spíše strážlivějšímu pohledu Matouška. Císař Rudolf II. se i v posledních letech své vlády jeví jako člověk sice poznamenaný a omezený svým zdravotním stavem, ale nikoliv jako panovník zcela indisponovaný k řízení monarchie. V řadě jeho kroků

¹⁵ K problematice zdravotního stavu a smrti Rudolfa II. nejnověji viz Václav BŮŽEK – Pavel MAREK, „Nemoci, smrt a pohřby Rudolfa II.,“ *Český časopis historický* 111 (2013): 1–30; Václav BŮŽEK – Pavel MAREK, *Smrt Rudolfa II.*, Praha: NLN 2015.

¹⁶ Shrnutí diskuse o osobnosti císaře Rudolfa II. viz VOCELKA, *Die politische Propaganda*, s. 95–105; Jaroslav PÁNEK, „K povaze vlády Rudolfa II. v českém království,“ *Folia Historica Bohemica* 18 (1997): 71–98 (zde s. 73).

¹⁷ Karel STLOUKAL, „Portrét Rudolfa II. z roku 1600,“ in *Od pravěku k dnešku: Sborník prací z dějin československých*, sv. II, Praha: Historický klub, 1930, s. 1–14.

¹⁸ Josef MATOUŠEK, „K problému osobnosti Rudolfa II.,“ in *Sborník prací věnovaných Janu Bedřichu Novákovi k šedesátým narozeninám 1872–1932*, Praha: Československá archivní společnost, 1932, s. 343–362.

z tohoto období lze sledovat zcela konkrétní a do značné míry reálné politické záměry.¹⁹

Samotný nuncius Caetani měl v roce 1607 o celém důvodu císařova jednání poměrně jasno. Až po sepsání svého dopisu z 8. října dopsal na jeho závěr vlastnoruční postskriptum, v němž státní sekretariát v Římě důvěrně informoval o záměru jím popsaneho konfliktu:

Deputace tajných radů učiněná císařem, která měla zastávat jeho místo, nebyla císařem uskutečněná ze vzdoru vůči vyslancům, ale kvůli pokoření českých zemských úředníků, kteří se domáhají přednosti před tajnými rady.²⁰

Záměr císaře určitým symbolickým způsobem ponížit české zemské úředníky by potvrzovala i slova dalšího z účastníků zmíněného konfliktu, benátského vyslance Marina Cavalliho, který celou událost popsal ve své depeši rovněž z 8. října.²¹ Vyslovil však současně domněnku, že se jednalo rovněž o pokus, jestli se to tímto způsobem podaří také vůči zahraničním vyslancům.²² Na rozdíl od Caetaniho se tedy domníval, že o pokoření vyslanců či jistý vzdor vůči nim šlo panovníkovi také.

Absence tohoto předpokladu v nunciově korespondenci může být dílem náhody, ale také nemusí. Je třeba si uvědomit, že dlouhou dobu byl císař Rudolf II. považován papežskou kurií za pevnou oporu katolické církve a papeže. Zdůrazňování jeho horlivosti pro víru a osobní zbožnosti patřila k běžným stereotypům, které byly přítomné v nunciaturních zprávách.²³ Pro papežskou diplomacii bylo například též nepředstavitelné, že by tento vládce mohl nějakým způsobem ovlivňovat

¹⁹ Tomáš ČERNUŠÁK, „Un pazzo sul trono o un sovrano con una visione? Personalità e politica dell'imperatore Rodolfo II alla luce delle relazioni dei nunzi apostolici degli anni 1608–1609,“ *Bollettino dell'Istituto storico ceco di Roma* 9 (2014): 61–76.

²⁰ „La deputatione fatta da Sua Maestà de i consiglieri secreti a tenere il suo luogo è certo che la Maestà Sua non l'ha fatta per affrontar gl'ambasciatori, me per mortificar gl'officiali del regno di Boemia, che pretendono precedere a i consiglieri“ – *EAAC I*, č. 177, s. 220.

²¹ „Mi viene anco detto, checiò sii seguito rispetto alla pretensione, che hanno questi signori del Regno di Boemia di non ceder a quelli del Consiglio secreto.“ – Národní archiv Praha, fond Sbírka přepisů z domácích a zahraničních archivů, kart. 178, inv. č. 772, dat. 8. 10. 1607.

²² „Ma in ogni modo si è veduto chiaro, che hanno voluto tentar di veder, se le riusciva anco con li Ambasciatori.“ – Tamtéž.

²³ Tomáš ČERNUŠÁK, „Hlavní stereotypy v korespondenci pražského nuncia Caetaniho z let 1608–1609 a jejich proměny,“ *Studia historica brunensia* 58 (2011): 11–23 (zde s. 14–18).

nebo mít vůbec cokoliv společného s českou komorou, která byla pro své zásahy do církevní imunity považována papežstvím za hlavní překážku církevních svobod.²⁴ Je proto možné, že zmínka o císařově snaze pokořit kromě českých zemských úředníků také vyslance, včetně toho papežského, se v Caetaniho dopise z 8. října neobjevila z toho důvodu, že jeho optikou prostě nebyla možná.

Přitom takováto forma symbolické komunikace nebyla pro císaře Rudolfa II. v sledovaném období nijak neobvyklá. Tento panovník vyjadřoval poměrně pravidelně svoji přízeň či nepřízeň jak vůči zahraničním diplomatům (a potažmo nepřímo též jejich panovníkům), tak vůči dvořanům různými formami symbolické komunikace. Jedním z nich bylo udílení nebo naopak neudílení audiencí. To, co by se na první pohled mohlo jevit jako nezáměr o výkon vlády či nezpůsobnost k ní, bylo ve skutečnosti chladným kalkulem stárnoucího vladaře. Samotný Caetani se o tom mohl přesvědčit hned po svém příjezdu do Prahy, k němuž došlo 12. června 1607.²⁵ První audience mu byla císařem udělena až po třech týdnech čekání dne 2. července.²⁶ Na zdržení se podle informací ode dvora podepsala skutečnost, že krátce předtím obdržel císař dopis od kardinála Ottavia Paraviciniho, protektora Germánie, v němž byl informován o odmítnutí Rudolfovy žádosti ohledně finančního příspěvku Apoštolského stolce papežem Pavlem V.²⁷ Extrémním případem byl hrabě Guido San Giorgio, vyslaný k císařskému dvoru savojským vévodou v roce 1608, který po více než čtyřměsíčním marném čekání na udělení audience císařem odjel nakonec zpět do své vlasti.²⁸ Důvodem bylo patrně císařovo rozladění ze sňatku vévodovy dcery Markéty, dříve vyhlédnuté jako jeho možné nevěsty, s Francescem IV. Gonzagou.²⁹ Udílení či neudílení audiencí ze strany císaře bylo vnímáno citlivě a s obavami i jeho vlastními dvořany jako znamení panovníkovy přízně, či naopak nepříně, jak o tom vícekrát svědčí nunciaturní zprávy z roku 1607.³⁰ O tom, že to nebyl císařův nezáměr či zdravotní indisponovanost, které

²⁴ Týž, „Die Böhmisches Kammer als Thema der Prager Nuntiatur zu Beginn des 17. Jahrhunderts,“ *Römische Historische Mitteilungen* 55 (2013): 219–229.

²⁵ *EAAC I*, č. 9, s. 28.

²⁶ Tamtéž, č. 23, s. 39.

²⁷ Tamtéž, č. 22, s. 37–38.

²⁸ Tomáš ČERNUŠÁK (ed.), *Epistulae et acta Antonii Caetani*, Pars IV [dále jako *EAAC IV*], Praha: Academia, 2013, č. 105.4, s. 93.

²⁹ Tamtéž, č. 50.2, s. 48 a pozn. 6.

³⁰ *EAAC I*, č. 57, s. 82; č. 67, s. 98; č. 95, s. 129.

stály za jeho neochotou udílet audience, svědčí naopak případy přijetí jiných osob v relativně krátkých termínech po jejich příjezdu ke dvoru. Kanovník Hartger Henot, vyslaný k císaři kolínským kurfiřtem, přijel do Prahy začátkem března 1609 a hned v následujících dnech byl u císaře na osobním jednání nejméně třikrát.³¹ Podobně rychle byla audience udělena kancléři bavorského vévody Joachimů Donnersbergovi týden po jeho příjezdu do Prahy v červnu 1609.³²

Nezodpovězenou otázkou v této souvislosti ovšem zůstává, co stálo za důvody panovníka vyjádřit symbolicky svoji nelibost současně všem třem zmíněným diplomatům, kteří se v říjnu 1607 měli účastnit slavnosti svčení nového pražského arcibiskupa. Pravděpodobnou příčinu nám ukazují prameny týkající se aktivit všech tří diplomatů, příp. jejich vysílatelů, které se nějakým způsobem týkaly císaře v době krátce předtím. Nuncius Caetani v září 1607 sdělil císařovým ministrům další papežovo odmítavé vyjádření k Rudolfově nové žádosti o finanční podporu.³³ Současně papež Pavel V. jednal se španělským vyslancem v Římě markýzem de Aytonou, pověřeným nepochybně králem Filipem III., o záležitosti nástupnictví v Římské říši.³⁴ Když se to začátkem září dozvěděl Rudolf II., poslal k pražskému španělskému vyslanci San Clementemu tajného radu Hermanna Attemse s ostrou žádostí o vysvětlení těchto kroků a záměrů španělského krále.³⁵ Benátský vyslanec Cavalli pak vedl jednání s cílem přesvědčit císaře k nové válce s Turky, „aniž by však nabídl nějakou přítomnou pomoc“, jak uštěpačně napsal 24. září nuncius Caetani do Říma.³⁶ Přítomnost všech tří zmíněných diplomatů na důležité církevní slavnosti tak poskytla panovníkovi vhodnou příležitost, jak symbolickým krokem sdělit svoji nelibost a jistým způsobem je pokořit stejně jako české zemské úředníky. Nejvíce škodný na celé záležitosti

³¹ Felix STIEVE (ed.), *Vom Reichstag 1608 bis zur Gründung der Liga*, Briefe und Acten zur Geschichte des Dreissigjährigen Krieges, sv. 6, München: M. Rieger, 1895, s. 584.

³² STIEVE, *Vom Reichstag*, s. 703; EAAC IV, č. 469, s. 394–395; č. 477.3, s. 402.

³³ EAAC I, č. 144, s. 185; č. 150, s. 190–191.

³⁴ EAAC I, č. 111, s. 150.

³⁵ Tamtéž, č. 131, s. 172.

³⁶ „L'Ambasciator di Venetia (...) tutto il suo sforze consiste in rappresentare tutte quelle cose che persuadono la guerra senza però offerire alcuno aiuto presente (...)“ – tamtéž, č. 153, s. 194. K tomu viz například dopis benátského vyslance Cavalliho ze 17. září. – Národní archiv Praha, fond Sbírka přepisů z domácích a zahraničních archivů, kart. 178, inv. č. 772, dat. 17. 9. 1607.

byl nakonec nový arcibiskup Lamberk, jehož slavnost tím musela natně utrpět na společenské prestiži.

**Ceremonial Conflict during the Ordination Ceremony
of the Archbishop of Prague Charles von Lamberg in 1607:
An example of the Symbolic Communication of the Emperor
with Foreign Ambassadors in Context**

Keywords: Ceremonial; Social Interaction; Conflict; Imperial Court

Abstract: The Early Modern imperial court represented a type of social environment where a number of conflicts could arise. The ceremonial also played an important role here. The traditional privilege of ceremonial precedence, which was based on the ideal system of a hierarchical order of dignitaries and the imperceptible gaps in the court ceremonial, gave many of the courtiers and foreign diplomats and representatives an opportunity to enforce their own social status to the detriment of others or on the contrary defend and protect them. An interesting example of a ceremonial conflict is the argument that took place during the ordination ceremony of the Archbishop of Prague Charles von Lamberg in 1607. Emperor Rudolf II actually initiated it as he refused to take part in this festive occasion and sent all the members of the Privy Council instead of himself. When the foreign diplomats of Spain, Venice and of the Holy See learned about it, they decided not to take part in the festivities either as they did not want to put their position at risk. The reason behind the the Emperor's behaviour was an effort to express his symbolic disagreement with the activities of foreign diplomats, i.e. of the monarchs who sent them, as these activities conflicted with the Emperor's plans in certain aspects.

PhDr. Tomáš Černušák, Ph.D.
Historický ústav AV ČR, pobočka Brno
Veveří 97
602 00 Brno
tomas.cernusak@post.cz